

Ministerie van Verkeer en Waterstaat

Aan
de voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

Contactpersoon	Doorkiesnummer
-	-
Datum	Bijlage(n)
29 april 2004	1
Ons kenmerk	Uw kenmerk
HK/UP 2004/3793	-
Onderwerp	
Nadere onderbouwing onttrekking risicoreservering ten behoeve van HSL-Zuid	

Geachte voorzitter,

Op 7 april 2004 sprak ik met Uw commissie van Verkeer en Waterstaat over de voortgang van de HSL-Zuid. We hebben tijdens dit overleg ook gesproken over de dit jaar benodigde € 90 mln uit de risicoreservering voor het aangaan van verplichtingen. Ik heb toegezegd deze € 90 mln. nader te specificeren. Tevens wil ik u een en ander verduidelijken.

Zoals ik in de 12e VGR HSL-Zuid (van 11 april 2003) en in mijn brief van 23 juni 2003 (28 724 nr. 9) heb aangegeven, was het beschikbare budget voor onvoorzien van de HSL-Zuid tot de zomer van 2003 toereikend. Daarna was voor verdere risicobeheersing voor 2003 een eerste overheveling ad € 174 mln. uit de risicoreservering nodig. De Kamer heeft daarmee ingestemd. In totaal verwacht ik op dit moment voor de HSL-Zuid € 571 mln. aan de risicoreservering te moeten onttrekken. Ik heb U dit ook gemeld in de brief van 24 maart 2004 (22026 nr. 191).

De onttrekking van € 90 mln. verplichtingenruimte voor 2004 maakt onderdeel uit van de totaal verwachte onttrekking van € 571 mln.. Dit past in het beeld dat ik u in 2002 heb gegeven. Er is dus geen sprake van een nieuwe tegenvaller. Ik heb in 2002 aangegeven dat de risicoreservering van € 985 mln. noodzakelijk is voor een adequate beheersing van de risico's van de Betuweroute en de HSL-Zuid. De Algemene Rekenkamer kwam in haar rapport over de risicoreservering (van 18 juni 2003, 28 724 nr. 7/8) tot een gelijksoortige conclusie.

Postbus 20901, 2500 EX Den Haag
Bezoekadres Plesmanweg 1-6, 2597 JG Den Haag

Telefoon 070 - 351 6171
Fax 070 - 351 7895

Ik besef dat de term risico's wellicht teveel de indruk wekt dat de kosten nog vermijdbaar zijn. Er is echter een groot aantal risicoposten waarvan we nu weten dat deze zullen optreden en waarvoor we nu corrigerende maatregelen moeten nemen om de schade te beperken.

De concrete onderbouwing van de € 90 mln.

In de onderstaande tabel is aangegeven waarvoor de € 90 mln benodigd is. Een meer gedetailleerd overzicht is opgenomen in de bijlage.

Risicohoofdgroep	Bedrag
Mee- en tegenvallers contracten	€ 26 mln
Raakvlakken	€ 55 mln
Planning	€ 9 mln
Beheerskosten	0 (afgerond)
Totaal	€ 90 mln

Het totaal aantal onderwerpen waarvoor de € 90 mln. nodig is, bedraagt ruim 660, veelal kleine, mutaties op de contracten met marktpartijen.

In totaal is € 26 mln. opgenomen voor tegenvallers bij de contracten die voor rekening van HSL komen zoals tegenvallende uitvoeringskosten van de kruising A15/HSL, kosten die voortvloeien uit door gemeenten/waterschappen gestelde vergunningsvoorwaarden, kosten als gevolg van Bouwstoffenbesluit, het moeten scheiden van fietsers en wegverkeer vanuit veiligheidsoverwegingen, extra voorzieningen ten behoeve van afwatering, etc.

Verder is er een groot aantal posten, (in totaal bijna € 55 mln.) opgenomen voor het oplossen van raakvlakproblemen tussen onderbouw en bovenbouw of tussen HSL en de omgeving. Voorbeelden zijn onduidelijkheid over de door de bovenbouw op te geven positie van de bovenleidingmasten waardoor heiwerkzaamheden door de onderbouwaannemer moesten worden stilgelegd, de uitsparingen in tunnelwanden waarmee in de onderbouw rekening is gehouden voor apparatuur van de bovenbouw die niet sporen met de behoefte van de bovenbouwaannemer, en het opleveren en overdragen van gebouwde kruisende en/of belendende infrastructuur aan onder andere provincies/ gemeenten/waterschappen. Ook vallen onder deze categorie nog diverse andere risico's waaronder het beïnvloeden van de elektronische systemen onder meer van nabijgelegen 1500 V-spoor door de 25 kV bovenleiding. Hiervoor moeten beschermende maatregelen worden genomen.

Van de € 90 mln. heeft € 9 mln. betrekking op planningsrisico's. Dit betreft onder andere meerkosten die voortvloeien uit bonus/malusregelingen, vertragingen bij verlegging van kabels en leidingen en grondverwerving, en de versnellingsmaatregelen om de vertraging bij de fietsbrug Breda te mitigeren.

In de bijlage is de € 90 mln. per hoofdgroep nader toegelicht. Het gaat om zaken die naar verwachting in 2004 ingrijpen vergen en niet langer te vermijden zijn. De € 90 mln. is noodzakelijk om te waarborgen dat de HSL-Zuid tijdig gereed komt en om te voorkomen dat op het gebied van vergunningen grote problemen ontstaan. In juni 2003 hebben we daar uitvoerig over gesproken. Bij het niet toekennen van de gevraagde extra budgetruimte van € 90 mln. zullen de kosten van de HSL-Zuid meer dan evenredig stijgen, waardoor de huidige verwachte totaal benodigde onttrekking van € 571 mln. uit de risicoreservering zeker niet toereikend zal zijn. Bovendien zal de lijn niet op tijd gebruiksgereed zijn, wat ook weer tot aanzienlijke meerkosten leidt.

Ik vertrouw erop dat ik u met deze informatie een afdoende onderbouwing heb kunnen geven voor de onttrekking van € 90 mln. aan de risicoreservering.

Hoogachtend,

DE MINISTER VAN VERKEER EN WATERSTAAT,

Karla Peijs

Thema	Toelichting	Bedrag per thema (* € 1000)
Hoofdgroep Mee- en tegenvallers contracten		
Opties/optimalisaties	<p>Bij de contractondertekening met de aannemer (juli 2000) zijn besparingsmogelijkheden overeengekomen. Een deel hiervan blijkt niet te verwezenlijken. In dit geval betreft het ondermeer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het niet tijdig kunnen hergebruiken van zand uit de boortunnel; • Het niet kunnen toepassen van dunnere lagen asfalt op de rijksweg A4. 	1.943
Eigen risico Verzekeringen	Dit risico betreft de verwachte uitgaven voor kosten die vallen onder het eigen risico van de bouwverzekering en daarmee voor rekening komen van de HSL-Zuid.	3.150
Welstand	Het betreft o.a. meerkosten die voortvloeien uit het anders vormgeven van geluidsschermen en taluds.	1.254
Bouwstoffenbesluit	<p>De wijzigingen in het bouwstoffenbesluit zijn voor rekening en risico Staat. Tijdens de uitvoering zijn de eisen in de wet- en regelgeving voor (her)gebruik aangescherpt. Dit heeft tot gevolg dat bijvoorbeeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> • gebruik en hergebruik van geplande bouwmaterialen (asfalt/zand) niet meer mogelijk is; • de opdrachtnemer duurdere vervangende materialen dient aan te schaffen; • inkomsten van hergebruik worden misgelopen; • materialen moeten worden verwijderd. 	824
Regelgeving gemeentes, beheerders, waterschappen (incl. brandweer en hulpdiensten)	<p>Dit betreft kosten die voortvloeien door gestelde eisen in de vergunningen die afwijken van het referentieontwerp. In de gesloten contracten is opgenomen dat dergelijke wijzigingen voor rekening en risico Staat zijn. Voorbeelden zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • te weinig compensatie voor oppervlaktewater volgens Waterschap; • overkluizen van gasleiding op voorschrift Pro Rail; • fietspad verplaatsen voor betere verkeersveiligheid; 	2.180
Samenloop Betuweroute	Bij het traject dat samenloopt met de Betuweroute wordt een aantal werkzaamheden door de projectorganisatie Betuweroute uitgevoerd. Het betreft hier meerkosten, onder meer voor de niet voorziene sloop van een voedingsstation voor het bestaande spoor.	1.317

Thema	Toelichting	Bedrag per thema (* € 1000)
Raakvlak Onderbouw-onderbouw contracten	<p>Er zijn maatregelen nodig om de juiste aansluiting tussen de 6 onderbouwcontracten te verzekeren. Het gaat dan over:</p> <ul style="list-style-type: none"> • niet volledig afgestemde werkplanning; • uitvoeren noodzakelijke werkzaamheden die niet in contracten waren opgenomen; • hogere kosten 25 kV voeding; • extra kosten om aan aanvullende opleveringseisen te kunnen voldoen; • kosten verbonden aan de inpassing van het ontwerp van de weg N446 	926
Binnen één onderbouwcontract	<p>Het gaat om het verrekenen van stelposten of meer- en minderwerk. Het gaat om een groot aantal kleinere posten en een beperkt aantal grotere:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De kruising A15/HSL dient anders te worden uitgevoerd. • Hogere uitgaven voor grondverwerving; • Door opdrachtgever aangewezen gebied voor tijdelijk in depot zetten van grond is te klein; • Aanpassing van het budget voor beveiliging van de aansluiting op bestaand spoor; • Verwerking afspraken met de omgeving in het contract was niet volledig; • Verwijderen graffiti; • Verrekening van indexeringskosten; • Verrekening van kosten voor kabels en leidingen. 	13.956
Onvoorziene obstakels	<p>Meer/onvoorziene obstakels dan in de oorspronkelijk aan de aannemer verstrekte gegevens is vastgelegd. Daarnaast gaat het om uitgaven voor bodemsanering omdat meer vervuiling is aangetroffen of omdat er vervuiling is aangetroffen op plaatsen die niet als risicovol waren beoordeeld.</p>	444
Mee- en tegenvallers contracten < € 250.000 per thema	<p>Dit betreft thema's uit de hoofdgroep mee- en tegenvallers contracten waarvoor per thema in 2004 een verwacht beroep gedaan moet worden op de risicoreservering van minder dan €250.000</p>	126
Subtotaal Hoofdgroep Mee- en tegenvallers contracten		26.120

Thema	Toelichting	Bedrag per thema (* € 1000)
Hoofdgroep Raakvlakken		
Comfort	Het ontwerp van de tunneltechnische installaties past op een aantal punten niet een op een in de uitsparingen in het beton van de Boortunnel. Het ontwerp moet daarom worden aangepast.	881
Ontwikkelingen taakorganisaties	Meerkosten die voortvloeien uit grotere inhuur van de taakorganisaties Railinfrabeheer en Railverkeersleiding.	505
Safety case	Het gaat hier om eisen die gesteld worden aan de veiligheid van het spoor tijdens het gebruik: <ul style="list-style-type: none"> • Blusleiding brug Hollandsch Diep; • Extra voorzieningen voor de veiligheid van spoorwerkers. 	2.659
EMC (Electro Magnetische Compatibiliteit)	De 25 kV wisselspanning van de bovenleidingen kan de omringende systemen en naastgelegen sporen beïnvloeden. Bijvoorbeeld: <ul style="list-style-type: none"> • onderliggende kabels en leidingen; • beveiligingssystemen van naastgelegen sporen; • het op naastgelegen sporen rijdende materieel. Meerkosten zijn voor het plegen van aanvullend onderzoek over de beste manier om de risico's beheersbaar te maken. De uitkomsten van het onderzoek bepalen het totaal aan uiteindelijke beheersmaatregelen. De kosten van nu al bekende te nemen beheersmaatregelen zijn meegenomen.	3.216
Duurzaamheid constructies	Het betreft onder meer extra aarding van een aantal voorzieningen en constructies.	356
Aansluiting Onderbouw-bovenbouw	De eisen aan het ontwerp zijn voor zowel de onderbouw als de bovenbouw functioneel van aard. Hierdoor bestaat vrijheid voor de aannemers. Daardoor passen de ontwerpen van onder- en bovenbouw niet altijd meer op elkaar: <ul style="list-style-type: none"> • De aanbidding van Infrasppeed is gebaseerd op het onderbouwontwerp van begin 2001. Nadien zijn nog wijzigingen doorgevoerd. Dit heeft invloed op het ontwerp van Infrasppeed. De gevolgen hiervan zijn contractueel voor rekening van de staat. • De onderbouw was reeds in een gevorderd stadium van uitvoering, terwijl de bovenbouw nog in de ontwerpfase zat. Hierdoor was de ontwerp informatie vanuit de bovenbouw niet altijd op tijd beschikbaar om de onderbouw aan te passen. Bijvoorbeeld: de plaats van geluidsschermen en bovenleidingportalen. Deze wijzigingen zijn contractueel voor rekening van de staat. • Daarnaast gaat het om noodzakelijke posten die nog niet in onder- of bovenbouw contracten waren vastgelegd. Zoals bijvoorbeeld de wijze waarop geluiddempende voorzieningen in tunnels worden aangebracht. 	42.383

bijlage

Thema	Toelichting	Bedrag per thema (* € 1000)
Aansluiting bovenbouw-vervoer	Zowel Infrasppeed als High Speed Alliance zijn gehouden aan technische specificaties voor interoperabiliteit (TSI's). Dit eist ondermeer een systeem dat "hete assen" signaleert om dreigende ontsporing te signaleren. Dit was niet in het bovenbouwcontract vastgelegd.	980
Opleveren /overdragen	Door de bouw van de HSL wordt andere infrastructuur (duikers, wegen, etc) aangepast. Als deze aanpassingen leiden tot meer onderhoudskosten voor de beheerder (Gemeentes, Waterschappen, ProRail, etc) worden deze gekapitaliseerd en als afkoopsom aan hen betaald. Daarnaast moeten de onderbouwaannemers ten behoeve van de beheerder informatiepakketten opleveren over hoe de gereedkomende kruisende infrastructuur en het HSL-tracé zijn gebouwd. Het vervaardigen van opleverpakketten was niet in de contracten van de onderbouwaannemers opgenomen. Verder gaat het hier om de kosten voor tijdelijk beheer en onderhoud tussen realisatie/oplevering en definitieve ingebruikname.	3.448
Raakvlakken < € 250.000 per thema	Dit betreft thema's uit de hoofdgroep raakvlakken waarvoor per thema in 2004 een verwacht beroep gedaan moet worden op de risicoreservering van minder dan € 250.000	145
Subtotaal Hoofdgroep Raakvlakken		54.573

bijlage

Thema	Toelichting	Bedrag per thema (* € 1000)
Hoofdgroep Planning		
Bonus/malusregeling en	Meerkosten die voortvloeien uit bonus/malus regelingen om te versnellen zodat de bovenbouwaannemer op tijd kan beginnen, in dit geval voor versnelling HSL/A16. Hiermee worden grote kosten als gevolg van latere oplevering aan de bovenbouwaannemer voorkomen.	2.467
Overmacht	Meerkosten om vertragingen in te lopen die ontstaan door omstandigheden buiten de invloed van de HSL-organisatie. Zoals bijvoorbeeld: <ul style="list-style-type: none"> • Gevolgen van het bezwaar tegen de verleende ontheffing voor aanleg van de dubbele rotonde weg N445; • Stagnerende grondverwerving HSL-A4. 	1.737
Conditionering	Meerkosten voor inlopen van vertragingen door het niet tijdig kunnen afronden van voorbereidende werkzaamheden zoals: <ul style="list-style-type: none"> • verdragingskosten fietsbrug Breda; • het niet tijdig verleggen van kabels en leidingen; • grondverwerving. 	2.868
Fasering	Het gaat hier om de meerkosten die voortvloeien uit inlopen van vertragingen ten gevolge van het niet tijdig kunnen opstarten van de aansluitende stappen in het bouw- of voorbereidingsproces.	2.128
Planning < € 250.000 per thema	Dit betreft thema's uit de hoofdgroep planning waarvoor per thema in 2004 een verwacht beroep gedaan moet worden op de risicoreservering van minder dan € 250.000	80
Subtotaal Hoofdgroep Planning		9.280

bijlage

Thema	Toelichting	Bedrag per thema (* € 1000)
Hoofdgroep Beheerskosten		
Beheerskosten < € 250.000 per thema	Dit betreft thema's uit de hoofdgroep Beheerskosten waarvoor per thema in 2004 een verwacht beroep gedaan moet worden op de risicoreservering van minder dan € 250.000	43
Subtotaal Hoofdgroep Beheerskosten		43
Totaal in 2004 uit de overgehevelde risicoreserve te verplichten		90.016